

Posudek bakalářské práce **Konjunktiv vs. indikativ ve vedlejších větách**,
kterou předložila KLÁRA JUNGWIRTHOVÁ,
Ústav románských studií FF UK, ak. r. 2011/2012

Bakalářská práce Kláry Jungwirthové je variací na známé téma: konkurence konjunktivu a indikativu ve vedlejších větách. Autorka vyšla z tradiční definice konjunktivu, přidržela se rozumně jedné z možných klasifikací (již najdeme v Renziho *Grande grammatica italiana di consultazione*) a ověřila ji na reálných příkladech čerpaných z dvou korpusů (*La Repubblica* a *CORIS/CODIS*). Tento metodologický postup dodává práci na jednotě a koherenci. V tomto smyslu bylo zadání bezpochyby naplněno.

Klára Jungwirthová rozdělila svou práci do sedmi hlavních kapitol (příčemž kap. 8 až 12 jsou věnovány obligátním *résumé* a bibliografii). V prvních šesti kapitolách autorka prezentuje jednotlivé aspekty, které vytvářejí nutný teoretický rámec, a prochází tak postupně rozlišení modu a modality, historii pojmu, jeho klasifikaci (o níž jsem se už zmínil) a nakonec načrtává i jeho užití, které je pak hlavním tématem kapitoly 7. Ta je v souladu s tím, jak si autorka stanovila cíle své práce, rozdělena na užití konjunktivu povinné, stylistické a významově distinktivní.

V konkrétním zpracování jednotlivých kapitol však nacházím některé nesrovnalosti, ke kterým bych se teď rád vyjádřil. Začnu těmi formálními. Pokud jde o jazykovou stránku předkládané práce, tu a tam narazíme na nějaké „chybičky“ (např. na s. 8 *vyplívá* – naopak na s. 29 v pozn. 20 je už naštěstí správně *vyplývá*). Naproti tomu musím pochválit dobrou úroveň překladů, kterými autorka doprovodila italské příklady. Snad jen jediné řešení by zasluhovalo jistou redakci (na s. 34, kde je řeč o „knihách-šok“).

Co se týče ostatních formálních aspektů, asi by bylo dobré, kdyby autorka hned v úvodu na s. 7 uvedla celý bibliografický údaj zmíněné Renziho gramatiky. Podobně je třeba rovněž správně odkazovat na jiné zdroje sekundární literatury (např. na s. 13 nebo na s. 33 je uveden odkaz „Hamplová, gramatika“ – to je opravdu nedostatečné i přesto, že samozřejmě všichni víme, o jaký zdroj jde).

Na pomezí formální a obsahové stránky práce musím poukázat na nešťastný lapsus, který se autorce vkradl do tabulek na s. 12, tabulka č. 1, a na s. 13, tabulka č. 3, kde jsou uvedeny chybné tvary konjunktivu u *capire* (2. os. pl u tab. č. 1; a bohužel celé paradigma konjunktivu imperfekta sloves na *-ire* v tab. č. 3).

Přejdu-li k obsahovým připomínkám, zdá se mi, že Klára Jungwirthová někde není terminologicky příliš přesná. Co znamená na s. 13 „charakteristická samohláska pro danou třídu“? Jde o kmenovou samohlásku, jak se jí obvykle říká (*la vocale tematica*). Co jsou „dokonavé vedlejší věty“?

Jinde se mi zdá, že autorčina interpretace není zcela přesvědčivá. Tak např. na s. 17 hovoří o tom, že je konjunktiv i po substantivech jako *ansia, paura*. To určitě ano, pokud je doprovází nějaké významově prázdné, kategoriální sloveso, ale ve větě *si attende con ansia che cada la neve* bych řekl, že konjunktiv je spíš vynucen slovesem *attendere* (konjunktiv by asi nebyl po sekvenci *dire con ansia, dire con timore* apod.).

Na s. 18 hovoří Klára Jungwirthová o případech, kdy po adjektivu *inutile* konjunktiv není. Dodává, že příklady v korpusu našla, ale neuvádí je. Mám za to, že je-li tématem práce právě konkurence mezi konjunktivem a indikativem, takové příklady by měly být explicitně uváděny.

Na s. 24 je věta, která je podle mě učebnicovým příkladem toho, jak je užití konjunktivu někde vynuceno pragmatickými faktory. V gramatice Laury Vanelli a Giampaola Salviho (která je redukovanou verzí GGIC) je příklad *Credevo che fosse / *era qui, ma in realtà non c'era* a je komentován slovy: „...il congiuntivo è obbligatorio se il contenuto della subordinata è ritenuto non vero dal parlante.” (s. 255). Zdá se mi tedy, že ve větě *Carlo era sicuro che la diagnosi fosse / era sbagliata* jistý rozdíl je, a to právě ten pragmatický, jehož síla je však pozoruhodná. Jestliže se ukáže, že diagnóza nebyla chybná, je možné užit pouze konjunktivu: *Carlo era sicuro che la diagnosi *era / fosse sbagliata, ma in realtà non lo era affatto*.

Konečně poslední poznámka, kterou bych měl, se týká rozdílu mezi korpusem *La Repubblica* a *CORIS/CODIS*. Jestliže Klára Jungwirthová na s. 50 říká o spojce *accioché*, že už se vůbec nepoužívá, je to bezesporu pravda, a jestliže je v *CORIS/CODIS* přece jen přítomná, svědčí to především o odlišném složení tohoto korpusu ve srovnání s korpusem *La Repubblica*. Autorka měla na začátku své práce oba korpusy alespoň stručně charakterizovat. V případech, jako je tento, je totiž volba korpusu v závislosti na jeho skladbě mimořádně důležitá, a neuvážené použití těchto elektronických zdrojů proto může vést k velmi zkresleným závěrům.

Přes všechny tyto výhrady, jež nejsou míněny jako zcela fatální výtky, doporučuji bakalářskou práci Kláry Jungwirthové k obhajobě, ale vzhledem k výše zmíněným nedostatkům ji prozatím hodnotím jako **dobrou**. Zároveň věřím, že při obhajobě se mnohé vysvětlí.

V Praze dne 12. června 2012

doc. Mgr. Pavel Štichauer, Ph.D.
oponent bakalářské práce